

ЗАКОН за защита от домашното насилие (Загл. изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.)
Обн., ДВ, бр. 27 от 29.03.2005 г., изм., бр. 82 от 10.10.2006 г., изм. и доп., бр. 102 от 22.12.2009 г., в
сила от 22.12.2009 г.

Сборник закони - АПИС, кн. 4/2005 г., стр. 120

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (1) Този закон урежда правата на лицата, пострадали от домашно насилие, мерките за защита и реда за тяхното налагане.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Отговорността по този закон не изключва гражданската, административнонаказателната и наказателната отговорност на извършителя.

Чл. 2. (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) (1) Домашно насилие е всеки акт на физическо, сексуално, психическо, емоционално или икономическо насилие, както и опитът за такова насилие, принудителното ограничаване на личния живот, личната свобода и личните права, извършени спрямо лица, които се намират в родствена връзка, които са или са били в семейна връзка или във фактическо съпружеско съжителство.

(2) За психическо и емоционално насилие върху дете се смята и всяко домашно насилие, извършено в негово присъствие.

Чл. 3. Защита по този закон може да търси всяко лице, пострадало от домашно насилие, извършено от:

1. съпруг или бивш съпруг;

2. лице, с което се намира или е било във фактическо съпружеско съжителство;

3. лице, от което има дете;

4. възходящ;

5. низходящ;

6. (изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) лице, с което се намира в родство по съребрена линия до четвърта степен включително;

7. (изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) лице, с което се намира или е било в родство по сватовство до трета степен включително;

8. настойник, попечител или приеман родител;

9. (нова - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) възходящ или низходящ на лицето, с което се намира във фактическо съпружеско съжителство;

10. (нова - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) лице, с което родителят се намира или е бил във фактическо съпружеско съжителство.

Чл. 4. (1) В случай на домашно насилие пострадалото лице има право да се обърне към съда за защита.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 82 от 2006 г., бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) В случаите, когато има данни за опасност за живота или здравето на пострадалото лице, то може да подаде и молба до органите на Министерството на вътрешните работи за предприемане на мерки съгласно Закона за Министерството на вътрешните работи.

(3) По искане на пострадалото лице всеки лекар е длъжен да издаде документ, в който писмено да удостовери констатираните от него увреждания или следи от насилие.

Чл. 5. (1) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Мерките за защита от домашното насилие са:

1. задължаване на извършителя да се въздържа от извършване на домашно насилие;
2. отстраняване на извършителя от съвместно обитаваното жилище за срока, определен от съда;
3. (доп. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) забрана на извършителя да приближава пострадалото лице, жилището, местоработата и местата за социални контакти и отдих на пострадалото лице при условия и срок, определени от съда;
4. временно определяне местоживеенето на детето при пострадалия родител или при родителя, който не е извършил насилието, при условия и срок, определени от съда, ако това не противоречи на интересите на детето;
5. задължаване на извършителя на насилието да посещава специализирани програми;
6. насочване на пострадалите лица към програми за възстановяване.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Мерките по ал. 1, т. 2, 3 и 4 се налагат за срок от три до 18 месеца.

(3) (Нова - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Мярката по ал. 1, т. 4 не се налага при висящ съдебен спор между родителите по упражняване на родителските права, по определяне местоживеенето на детето или режима на личните отношения.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Във всички случаи съдът с решението по чл. 15, ал. 1 налага на извършителя и глоба в размер от 200 до 1000 лв.

Чл. 6. (1) Държавата създава условия за изпълнението на програми за превенция и защита от домашно насилие и програми, осигуряващи помощ на пострадалите лица.

(2) Органите на изпълнителната власт извършват подбор и обучение на лицата, натоварени със защитата по този закон.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Органите на изпълнителната власт и/или юридическите лица, регистрирани по реда на чл. 18, ал. 2 и 3 от Закона за социално подпомагане и по реда на чл. 45 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел, работят за защита на лицата, пострадали от домашно насилие.

(4) Лицата по ал. 3 разработват, организират изпълнението и изпълняват програмите по чл. 5, ал. 1, т. 5 и 6.

(5) (Нова - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 1.01.2010 г.) Всяка година до 31 март Министерският съвет приема Национална програма за превенция и защита от домашно насилие.

(6) (Нова - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 1.01.2010 г.) Средствата за финансиране изпълнението на задълженията по Националната програма по ал. 5 се определят ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година по бюджетите на съответните министерства, определени в програмата.

(7) (Нова - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 1.01.2010 г.) Ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година по бюджета на Министерството на правосъдието се определят средства за финансиране на проекти на юридически лица с нестопанска цел, които отговарят на изискванията на ал. 3 и при условие, че те осъществяват дейности по този закон, за разработване и изпълнение на:

1. програми за превенция и защита от домашно насилие, които се отнасят до:
 - а) подготовка и одобряване на програми в учебни заведения;

б) програми за работа с органите на съдебната власт и с органите на Министерството на вътрешните работи;

в) мониторинг на прилагането на закона;

г) провеждане на семинари и конференции;

д) издания и публикации;

2. програми за предоставяне на помощ на лица, пострадали от домашно насилие, които включват:

а) социално, психологическо и правно консултиране и помощ от специалисти;

б) насочване към други необходими специалисти и интердисциплинарни консултации, както и към кризисни центрове за лица, пострадали от домашно насилие;

3. обучение на лицата, които извършват защитата по закона;

4. специализирани програми, посещавани от лица, които са извършили домашно насилие, и които включват социални и психологически консултации.

(8) (Нова - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 1.01.2010 г.) Юридическите лица, регистрирани по реда на чл. 18, ал. 2 и 3 от Закона за социално подпомагане и по реда на чл. 45 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел, които работят за защита на лицата, пострадали от домашно насилие, имат право на субсидия от държавния бюджет при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.

Глава втора

ПРОИЗВОДСТВО ЗА НАЛАГАНЕ НА МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА ОТ ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ

(Загл. изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.)

Раздел I

Общи положения

Чл. 7. (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Компетентен да наложи мярка за защита е районният съд по постоянния или настоящия адрес на пострадалото лице.

Чл. 8. (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Производството по издаване на заповедта може да се образува по молба на:

1. пострадалото лице, ако е навършило 14-годишна възраст или е поставено под ограничено запрещение;

2. брат, сестра или лице, което е в родство по права линия с пострадалото лице;

3. настойника или попечителя на пострадалото лице;

4. директора на дирекция "Социално подпомагане", когато пострадалото лице е непълнолетно, поставено е под запрещение или е с увреждания.

Чл. 9. (1) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Молбата е писмена и съдържа:

1. (изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) имената, адреса и единния граждански номер на молителя, адреса на дирекция "Социално подпомагане"; в случай че пострадалото лице не може или не желае да разкрие постоянния или настоящия си адрес, то може да посочи друг адрес;

2. имената и настоящия адрес на извършителя или друг адрес, на който може да бъде призован, включително телефон и факс;

3. данни за семейната, родствената или фактичката връзка между пострадалото лице и извършителя;

4. (изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) датата, мястото, начина и други факти и обстоятелства за извършеното домашно насилие;

5. подпис.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) В случаите по чл. 8, т. 2 и 4 съдът служебно конституира като страна пострадалото лице.

(3) Към молбата по чл. 8, т. 1 се прилага и декларация от молителя за извършеното насилие.

(4) Съдът по искане на молителя служебно изисква за извършителя справка за съдимост, справка за наложени мерки по този закон и удостоверение дали се води на психиатричен отчет.

Чл. 10. (1) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Молбата се подава в срок до един месец от акта на домашно насилие.

(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Молбата се завежда в специален регистър с отделна поредна номерация (индекс) на делата и се разпределя в деня на постъпването.

(3) (Отм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.).

Чл. 11. (1) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) При подаване на молба по чл. 8 не се внася държавна такса.

(2) При издаване на заповедта съдът възлага държавната такса и разноските по делото на извършителя на домашното насилие.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) При отказ за издаване на заповед или при отмяна на заповедта, държавната такса и разноските по делото се заплащат от молителя, освен когато молбата е за защита на лица, които не са навършили 18-годишна възраст, както и на лица, поставени под запрещение, или лица с увреждания.

Раздел II

Разглеждане на делото

Чл. 12. (1) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) В деня на постъпване на молбата съдът насрочва открито съдебно заседание в срок не по-късно от един месец, като заедно с призовката и преписа от молбата с приложенията съобщава на ответника задължението му за представяне на доказателства.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) В случаите по чл. 8, т. 2 и 4 се призовава и пострадалото лице.

(3) При необходимост призовката се връчва със съдействието на полицейските органи или на кмета.

Чл. 13. (1) В производството по издаване на заповед за защита са допустими доказателствените средства по Гражданския процесуален кодекс.

(2) Доказателствени средства в производството по ал. 1 могат да бъдат и:

1. протоколите, докладите и други актове, издадени от дирекциите "Социално подпомагане", от лекари, както и от психолози, консултирали пострадалото лице;

2. документите, издадени от юридически лица, извършващи социални услуги и вписани в регистър към Агенцията за социално подпомагане;

3. декларацията по чл. 9, ал. 3.

(3) Когато няма други доказателства, съдът издава заповед за защита само на основание приложената декларация по чл. 9, ал. 3.

Чл. 14. (1) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Когато от данните в молбата е видно,

че органите на Министерството на вътрешните работи и другите държавни органи разполагат с писмени доказателства за извършено домашно насилие, те незабавно издават заверени преписи от тях при поискване от страна на пострадалото лице, на негов представител или пълномощник, или по искане на съда.

(2) За неиздаване на документ или препис от документ по ал. 1, на лицето, което е трябвало да го издаде, съдът налага глоба в размер 100 лв. по реда на Гражданския процесуален кодекс.

Чл. 15. (1) Съдът се произнася с решение в открито заседание.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) При уважаване на молбата съдът издава заповед за защита.

Чл. 16. (1) Със заповедта за защита съдът налага една или повече мерки за защита.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Заповедта трябва да съдържа предупреждението за последиците от неизпълнението ѝ по чл. 21, ал. 3.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Решението и заповедта се връчват на страните, а когато е наложена мярка по чл. 5, ал. 1, т. 1, 2 и 3 - и на районното управление на Министерството на вътрешните работи по настоящия адрес на извършителя и на пострадалото лице.

Чл. 17. (1) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Решението може да се обжалва пред окръжния съд в 7-дневен срок от връчването му. Жалбата се подава чрез съда, постановил решението, с препис за другата страна.

(2) (Нова - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) При подаване на жалбата не се внася държавна такса.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Обжалването не спира изпълнението на заповедта.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Районният съд изпраща препис от жалбата с приложенията на другата страна, която в тридневен срок от получаването им може да направи възражения, както и да посочи нови доказателства. След изтичане на този срок жалбата заедно с приложенията и възраженията се изпраща на окръжния съд.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Окръжният съд разглежда жалбата в 14-дневен срок в открито заседание с призоваване на страните по реда на чл. 12 и се произнася с решение по същество, с което оставя в сила, отменя или изменя обжалваното решение. Когато изменя заповедта, съдът издава нова заповед.

(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Решението на окръжния съд е окончателно.

Чл. 18. (1) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Когато молбата съдържа данни за пряка, непосредствена или последваща опасност за живота или здравето на пострадалото лице, районният съд в закрито заседание без призоваване на страните издава заповед за незабавна защита в срок до 24 часа от получаването на молбата.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Заповедта по ал. 1 се връчва на страните и се изпраща служебно до районното управление на Министерството на вътрешните работи.

(3) Когато от данните по делото е видно, че е необходимо да се предприемат мерки по Закона за закрила на детето, съдът уведомява директора на дирекция "Социално подпомагане".

(4) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Съдът насрочва открито съдебно заседание в срок не по-късно от един месец, като заедно с призовката и преписа от молбата с приложенията съобщава на ответника задължението му за представяне на доказателства.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) В случаите по чл. 8, т. 2 и 4 се призовава и пострадалото лице.

(6) При необходимост призовката се връчва със съдействието на полицейските органи или на кмета.
Чл. 19. (Доп. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Заповедта за незабавна защита не подлежи на обжалване и има действие до издаването на заповедта за защита или на отказа на съда.

Раздел III

Изпълнение на заповедта за защита

Чл. 20. Заповедта за защита подлежи на незабавно изпълнение.

Чл. 21. (1) Полицейските органи следят за изпълнението на заповедта, когато с нея е наложена мярка по чл. 5, ал. 1, т. 1, 2 и 3.

(2) (Нова - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Когато е наложена мярка по чл. 5, ал. 1, т. 2 и извършителят откаже доброволно да я изпълни, той се отстранява от съвместно обитаваното жилище със съдействието на полицейските органи от районното управление на Министерството на вътрешните работи по местонахождението на жилището.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) При неизпълнение на заповедта на съда, полицейският орган, констатирал нарушението, задържа нарушителя и уведомява незабавно органите на прокуратурата.

Чл. 22. За наложените глоби и присъдените държавни такси и разноски съдът издава служебно изпълнителен лист.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. За неуредените в този закон въпроси се прилагат съответно разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс.

§ 2. Министърът на вътрешните работи, министърът на правосъдието, министърът на труда и социалната политика, министърът на здравеопазването, министърът на образованието и науката и министърът на финансите в срок 6 месеца от влизането в сила на закона да разработят Програма за превенция и защита от домашно насилие.

§ 3. Държавата съдейства на общините и юридическите лица с нестопанска цел за създаване и подкрепа на служби и центрове за изпълнение на мерките по чл. 5, ал. 1, т. 5 и 6.

§ 4. (Доп. - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Лицата, регистрирани по реда на чл. 18, ал. 2 и 3 от Закона за социално подпомагане и по реда на чл. 45 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел, които предлагат социални услуги и програми за възстановяване на пострадалите от домашно насилие или специализирани програми за извършителите на насилието, са длъжни да предоставят на съда списък на услугите и програмите.

§ 5. В чл. 63, ал. 3 от Закона за Министерството на вътрешните работи (обн., ДВ, бр. 122 от 1997 г., бр. 29 от 1998 г. - Решение № 3 на Конституционния съд от 1998 г.; изм., бр. 70, 73 и 153 от 1998 г., бр. 30 и 110 от 1999 г., бр. 1 и 29 от 2000 г., бр. 28 от 2001 г., бр. 45 и 119 от 2002 г., бр. 17, 26, 95, 103, 112 и 114 от 2003 г., бр. 15, 70 и 89 от 2004 г., бр. 11 и 19 от 2005 г.) се създава изречение трето: "В случаите на домашно насилие копие от протокола за предупреждение се предоставя на пострадалото лице при поискване."

§ 5а. (Нов - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Изпълнението на закона се възлага на Министерския съвет.

Законът е приет от 39-то Народно събрание на 16 март 2005 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за изменение и допълнение на Закона за защита срещу домашното насилие

(ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.)

§ 23. Производствата по молби (искания) и жалби, постъпили до влизането в сила на този закон, се разглеждат по досегашния ред.

§ 24. В тримесечен срок от влизането в сила на този закон Министерският съвет приема правилник за

прилагането му.

.....

§ 27. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник" с изключение на § 7, т. 2 относно чл. 6, ал. 5, 6, 7 и 8, който влиза в сила от 1 януари 2010 г.